

Overzicht van de woningen in de gemeente Haren met Joodse eigenaren en/of Joodse bewoners (bijlage bij artikel ‘Lege plekken in Haren’).

Dit overzicht is gebaseerd op de volgende bronnen

1. Het overzicht van het programma Pointer. Dit overzicht is te raadplegen via <https://pointer.kro-ncrv.nl/hier-staan-van-joden-onteigende-panden-bij-jou-in-de-buurt>. Op de hier gepresenteerde kaart kan worden ingezoomd op Haren, Glimmen, Onnen en Noordlaren. Het blijkt dat alleen in het dorp Haren woningen van Joodse eigenaren zijn verkocht. Pointer komt tot 12 adressen met in totaal 17 woningen. Bij nadere interpretatie van de door Pointer gepresenteerde gegevens is echter gebleken dat de vermelding van de woning Oosterweg 105 foutief is. Het gaat hier niet om een woning in Haren, maar in Groningen.

2. Tabel 1, het onderzoekscorpus vermeld op pag. 97 in het rapport ‘Lege Plekken’. Op basis van deze tabel zijn in het overzicht de kolommen Adres (deels), NGV, Verkauf, Registr., Eigenaar (deels), Verkoopdatum, Oorlogskoper, Prijs (in guldens) en Regeling ingevuld. NGV = onder beheer gesteld Niederländische Grundstückverwaltung; Verkauf geeft aan dat een verkoop heeft plaats gevonden. Registr(atie) dat de verkoop is de kadastrale registratie is verwerkt. Het rechtsherstel kon geschieden op basis van een minnelijke regeling tussen de oorlogskoper en de rechtmatige eigenaar of op basis van een rechterlijk vonnis. In Haren heeft het rechtsherstel in alle gevallen plaats gevonden op basis van een minnelijke regeling. Het jaartal in de kolom ‘regeling’ geeft aan wanneer die minnelijke regeling heeft plaats gevonden.

3. Door mij zelf verzamelde gegevens van Joodse inwoners van Haren, de woonadressen en de eigenaren van door hen bewoonde woningen. Daarbij zijn slechts die Joodse inwoners in het overzicht betrokken die 3 of 4 Joodse grootouders hadden en van deze groep zijn buiten beschouwing gelaten de personen die niet over een eigen woning beschikten (Clara van

Coevorden, Erna de Jonge, Ruth Marion Weile en Ernst Wolff). Op basis van deze gegevens zijn ingevuld de kolommen Adres (deels), Huur, Eigenaar (deels) en Bewoner.

De Verkaufbücher zijn niet allemaal bewaard gebleven. Het is dus mogelijk dat het door Pointer gepresenteerde overzicht niet volledig is en dat dit ook gevolgen heeft voor de volledigheid van de gegevens in het rapport ‘Lege plekken’. De kans op onvolledigheid van de Harense gegevens is echter minimaal.

Bij woningen van Joodse eigenaren bewoond door niet-Joodse personen zijn de bewoners niet vermeld.

In het rapport ‘Lege plekken’ zijn in tabel 1 op pag. 97 ook transacties vermeld betreffende landbouwgronden van de Joodse eigenaren Salomon David Nathans, Jacob Rosenbaum en Jozef Gerzon. Deze transacties zijn in dit overzicht buiten beschouwing gelaten.

Het is niet onmogelijk dat er nog meer woningen van niet-Harense Joodse eigenaren onder beheer van de NGV zijn geplaatst. De Verkaufbücher vermelden immers slechts de verkochte woningen. Er is door mij onderzoek gedaan in de kadastrale leggers naar de vermeldingen van de onder- beheerstellingen. Dit onderzoek heeft geen extra panden opgeleverd. Wel is uit de publicatie van mijn column ‘Het Kolthoffbospad’ duidelijk geworden dat de Joodse familie Kolthoff uit Assen eigendommen had in de Appelbergen. Deze eigendommen zijn ook verkocht aan een oorlogskoper. In het rapport ‘Lege plekken’ wordt dit niet vermeld. Dit geeft aan dat het lastig is te komen tot 100% volledige overzichten.

Adres	NGV	Verkauf	Registr.	Huur	Eigenaar	Bewoner	Verkoop- datum	Oorlogskoper	Prijs	Rege- ling
Dilgtweg 12	x	x	x		C. v. Essen-v.d. Rijn	C. v. Essen-v.d. Rijn	13-7-1943	W.F. van Ewijck ¹	16.500	1948
Dilgtweg 16	x				R.J. van Dam-Serphos	fam. Van Dam				
Dilgtweg 2				x	E.K.J. de Sitter	echtpaar Van Geuns				
Emmalaan 22				x	J. Oltmans + R.J. Dik	fam. Kottek ²				
Holsteinslaan 18-20	x	x			D.S. Nathans ³			F. Huizinga	9.000	1948
Hortuslaan 6-12	x	x	x		R.D.S. de Jong		8-8-1944	G. Boerema ⁴	17.500	1955
Jachtlaan 26 ⁵	x	x	x		S.A. van Oven	fam. Van Oven	12-2-1944	M. + J. van Oven ⁶	7.000	
Kerkstraat 22-24	x	x	x		S.D. Nathans		29-10-1943	T. Lups	6.750	1952
Kromme Elleboog 35	x	x	x		Erven S. Nathans ⁷		29-10-1943	T. Lups	5.500	1952
Kromme Elleboog 62	x				Erven S. Nathans					
Lutsborgsweg 12	x				S.D. Nathans					
Lutsborgsweg 61	x	x	x		S.D. Nathans		15-10-1944	T.J. van Leeuwen ⁸	4.250	1950
Meerweg 9	x				S.D. Nathans					
Meerweg 17	x	x	x		D.S. Nathans		8-8-1944	B. Ruben	6.000	1952
Molenkampsteeg 16 ⁹	x				S.D. Nathans			Gemeente Haren		
Molenweg 22A	x	x	x		G. Stoppelman		3-3-1944	J.P.R. Dikshoorn	8.500	1949
Oosterweg 46 ¹⁰				x	D.J. Nienhuis + J. Birza	echtpaar Barentz				
Oude Middelhorst 69	x				S.D. Nathans					
Poorthofsweg 26				x	J. Oltmans + R.J. Dik	fam. Van der Lijn				
Poorthofsweg 4				x	I.J. Leutscher	fam. Zadoks				

Rijksstraatweg 20 ¹¹	x	x	x		S. Kottek	fam. Kottek (1)	9-6-1943	I. v.d. Valk	13.500	1950
Rijksstraatweg 190 ¹²	x				S.D. Nathans	fam. Nathans				
Rijksstraatweg 257	x	x			S.H. Cohen	echtpaar Cohen		W. Spreckelsen	10.000	
Rijksstraatweg 62-64 Glimmen	x				S.D. Nathans					
Waterhuizerweg 26				x	J. Wolters	fam. Wolff				
Westerse Drift 43 ¹³				x	F. Robertus	fam. Slomper				
Westerse Drift 96 ¹⁴				x	G. Dalenoord	fam. Van Blankenstein				
Wilhelminalaan 9 ¹⁵				x	J. Oltmans + R.J. Dik	fam. Blocq				

¹ Van Ewijck wordt vermeld in het rapport Lege Plekken (pag. 68). Hij was aangesteld als Verwalter bij het dameskledingbedrijf Ville de Paris aan de Vismarkt in Groningen.

² De familie Kottek woonde aanvankelijk Rijksstraatweg 20 te Haren, na vordering van deze woning verhuisde de familie naar Emmalaan 22.

³ David Simon (D.S.) en Salomon David (S.D.) Nathans waren broers. David Simon woonde in Groningen en Salomon David in Haren.

⁴ In het kadaster wordt Hendrik Jan Tjoelker als nieuwe eigenaar vermeld.

⁵ In de oorlog was het adres Onnerweg 12A.

⁶ M. + J. van Oven waren zoons van S.A. van Oven. Hun vader was gemengd gehuwd.

⁷ Simon Nathans was de vader van Onder andere David Simon en Salomon David Nathans. Hij overleed op 11 juli 1941 te Zuidlaren.

⁸ In het kadaster wordt Jan Veldman als nieuwe eigenaar vermeld.

⁹ Op pag. 40 in het rapport Lege Plekken wordt de casus Molenkampsteeg uitvoerig besproken. De gemeente Haren kocht deze woningen en naastgelegen landerijen ten behoeve van woningbouw van Salomon David Nathans voordat sprake was van onder beheerstelling. Toch leidde de transactie na de oorlog tot een proces en moest de gemeente de erfgenamen een vergoeding betalen. In tabel 1 van het rapport Lege Plekken wordt de woning Molenkampsteeg 16 niet vermeld.

¹⁰ In de oorlog was het adres Oosterweg 81.

¹¹ Deze woning is gevorderd ten behoeve van de huisvesting van Duitse officieren. De familie Kottek is toen verhuisd naar de huurwoning Emmalaan 22.

¹² In het rapport Lege Plekken staat op pag. 47 ten onrechte dat dit pand in 1943 werd verkocht.

¹³ In de oorlog was het adres Westerse Drift 35A.

¹⁴ In de oorlog was het adres Westerse Drift 78.

¹⁵ De naam van de Wilhelminalaan werd in de oorlog gewijzigd in Willem de Zwijgerlaan.